

Tampereen teknillinen yliopisto
Automaatio-, Kone- ja Materiaalitekniikan tiedekunta

MOL-1410 Materiaalitieteen tutkimusmenetelmät 1

Tentti 14.12.2011

Kirjallisuuden ja muistiinpanojen käyttö ei ole sallittua
Laskinta saa käyttää

1. Molekyylien rakenteita voidaan tutkia erilaisten spektroskopioiden avulla. Mihin ilmiöihin nämä tarkastelut perustuvat? Mikä on spektroskopioiden ryhmittely tutkittavan energiamuodon mukaan?
2. Mitä tarkoittavat merkinnät $\text{MoK}_{\alpha 1}$ ja $\text{MoK}_{\alpha 2}$? Kuinka $\text{MoK}_{\alpha 2}$ säteily (0,71359 Å) vaikuttaa röntgendiffraktiokäyrään, joka on mitattu molybdeenisäteilyllä, joka sisältää sekä $\text{MoK}_{\alpha 1}$ että $\text{MoK}_{\alpha 2}$ vastaavaa aallonpituutta. Tutki asiaa tasoille, joiden tasojen väliset etäisyydet ovat 2,8 Å ja 0,45 Å. $\text{MoK}_{\alpha 1}$ säteilyn aallonpituus on 0,70930 Å.
3. Auger elektroneja käytetään varsin yleisesti materiaalien karakterisointiin. Mitä ovat Auger elektronit, miten ne syntyvät, mitä tietoa ne antavat materiaaleista ja miten niitä hyödynnetään karakterisoinnissa (nimeä laitteistot/menetelmät)?
4. Vertaile keskenään optista- ja pyyhkäisyelektronimikroskopiaa. Tärkeimmät edut ja merkittävimmät haitat.
5. Käytössäsi on mikroskooppi, joka on varustettu 15x okulaareilla ja öljyimmesio-objektiivilla, johon on merkitty lukemat 100x/1.40 Oil. Millainen on kuvan suurennos ja saavutettu syväterävyys? Öljyn taitekerroin on 1,52.
6. Selvitä lyhyesti:
  - a) Abbe'n yhtälö
  - b) DTA
  - c) rakennetekijä
  - d) astigmaattisuus
  - e) termistori
  - f) absorptioraja
  - g) Bravais-hila
  - h) SIMS

Kaavoja / Materiaalitieteen tutkimusmenetelmät

$$1/d^2 = (h^2 + k^2 + l^2) / a^2$$

$$E = h \nu = h (c/\lambda) \quad \lambda = 1,2398 / E \quad [\text{nm}] ; E [\text{kV}]$$

$$\lambda L = R d_{hkl}$$

$$\mathbf{P} / \lambda = h \mathbf{a}^* + k \mathbf{b}^* + l \mathbf{c}^*$$

$$n \lambda = 2 d_{hkl} \sin \theta$$

$$\cos \phi = (h_1 h_2 + k_1 k_2 + l_1 l_2) / [(h_1^2 + k_1^2 + l_1^2)^{1/2} (h_2^2 + k_2^2 + l_2^2)^{1/2}]$$

$$DF = d_{DF} / \tan \alpha_p \approx d_{DF} / \alpha_p = d_{CRT} / (\alpha M)$$

$$1/\lambda = k(Z - \sigma)^{1/2}$$

$$I/I_0 = \exp [-(\mu/\rho)(\rho x)]$$

$$\delta = 0.61 \lambda / (\mu \sin \alpha)$$

$$T_f = \delta / \tan \alpha = \{ \lambda \sqrt{\mu^2 - NA^2} \} / NA^2$$

$$D = M^2 d$$

$$C_i = (ZAF)_i (I_i / I_{(i)})$$

$$E_o / E_{ic} = U$$

$$\frac{\sin \theta_a}{\sin \theta_b} = \frac{n_b}{n_a}$$

$$\lambda = h \nu = 1.2398 / E \quad [\text{nm}] ; E \text{ in } [\text{kV}]$$

$$f_{\theta} = \left[\frac{me^2}{2h^2} \right] [\lambda / (\sin \theta)]^2 (Z - f_x)$$

$$F_{hkl} = \sum_n f_n \exp\{2\pi i (hx_1 + ky_1 + lz_1)\}$$

$$|F|^2 = \sum_i f_i \cos\{2\pi i (hx_1 + ky_1 + lz_1)\} + \sum_i f_i \sin\{2\pi i (hx_1 + ky_1 + lz_1)\}$$

Structure	Reflection absent if
Simple cubic	All present
fcc	h, k, l, mixed odd and even
bcc	h+k+l odd
hcp	h+2k = 3n and l is odd